

पठतु संस्कृतम्

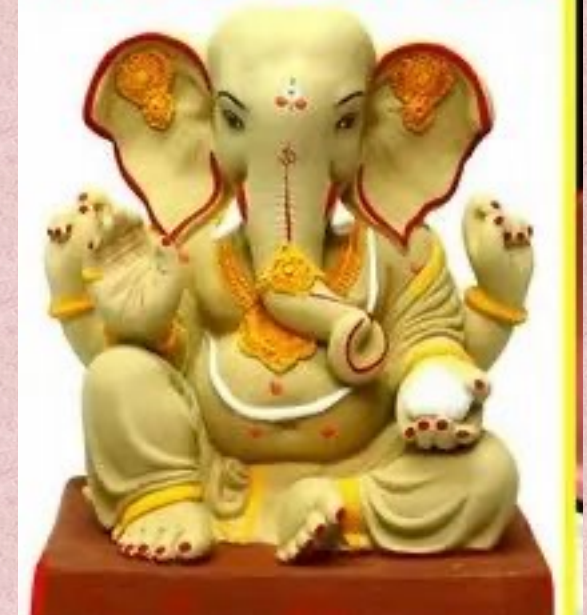
कोविदः

व्याकरणम्

समासः

बहुव्रीहि-समासः

- अन्यपदार्थः प्रधानः
- रामस्य मुखं प्रसन्नम् अस्ति ।
 - प्रसन्नं मुखं यस्य सः
 - प्रसन्नमुखः रामः
- गणेशस्य हस्ते मोदकम् अस्ति ।
 - मोदकं हस्ते यस्य सः
 - मोदकहस्तः गणेशः

बहुव्रीहि-समासः

- प्रसन्नमुखम्
 - प्रसन्नमुखः
 - पीताम्बरम्
 - पीताम्बरः
- विशेषण-पूर्वपद-कर्मधारयः
 - बहुव्रीहिः
 - विशेषण-पूर्वपद-कर्मधारयः
 - बहुव्रीहिः

बहुव्रीहि-समासः

पीतम् अम्बरं यस्य सः	- पीताम्बरः	(कृष्णः)
कृतं भोजनं येन सः	- कृतभोजनः	(भीमः)
वीराः पुरुषाः यस्मिन् सः	- वीरपुरुषः	(ग्रामः)
बहु धनं यस्य सः	- बहुधनः	(पुरुषः)

बहुव्रीहि-समासः

सर्वे बहुव्रीहिसमासाः त्रिषु लिङ्गेषु भवन्ति ।

प्रसन्नं मुखं यस्य सः

- प्रसन्नमुखः (रामः)

धृतं पुष्पं यया सा

- धृतपुष्पा (सीता)

बहवः जनाः यस्मिन् तत्

- बहुजनम् (गृहम्)

बहुव्रीहि-समासः

हतः दानवः येन सः

- हतदानवः देवः

हतः दानवः यया सा

- हतदानवा देवी

हतः दानवः येन तत्

- हतदानवं कुलम्

बहुव्रीहि-समासः

विग्रहस्य वचनम् अर्थम् आश्रित्य ।

प्रसन्नवदनः

- प्रसन्नं वदनं यस्य सः

विशालनेत्रा

- विशाले नेत्रे यस्याः सा

दीर्घकेशः

- दीर्घाः केशाः यस्य सः

Learn Slokas Online - Vanisri Ragupati

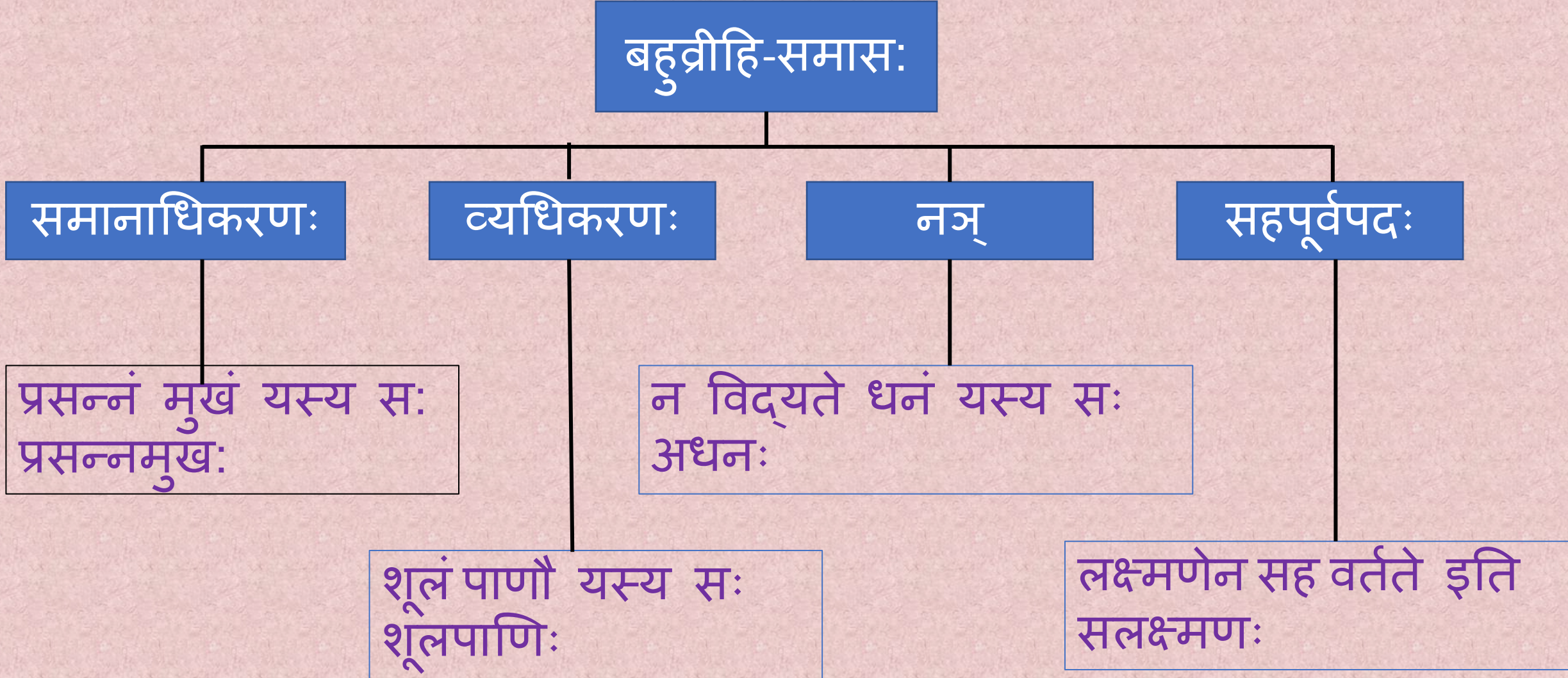

बहुव्रीहि-समासः

विग्रहस्य वचनं विवक्षाम् आश्रित्य ।

हतः दानवः येन सः	- हतदानवः देवः
हतौ दानवौ येन सः	- हतदानवः देवः
हताः दानवाः येन सः	- हतदानवः देवः

बहुव्रीहि-समास-प्रभेदाः

समानाधिकरण-बहुव्रीहि-समासः

पूर्वपदम् उत्तरपदं च समानविभक्त्यन्तम्

चत्वारः भुजाः यस्य सः

चतुर्भुजः

जितानि इन्द्रियाणि येन सः

जितेन्द्रियः

कृतः परिश्रमः यया सा

कृतपरिश्रमा

हतः दानवः येन सः

हतदानवः

व्यधिकरण-बहुव्रीहि-समासः

पूर्वपदम् उत्तरपदं च भिन्नविभक्त्यन्तम्

मोदकं हस्ते यस्य सः

मोदकहस्तः

शूलं पाणौ यस्य सः

शूलपाणिः

विषं कण्ठे यस्य सः

विषकण्ठः

गदा पाणौ यस्य सः

गदापाणिः

नञ्-बहुव्रीहि-समासः

न विद्यते धनं यस्य सः

अधनः

न विद्यते पुत्रः यस्य सः

अपुत्रः

न विद्यते भयं यस्य सः

अभयः

न विद्यते क्रोधः यस्याः सा

अक्रोधा

न विद्यते धनं येषां ते

अधनाः

नञ्-(बहुव्रीहि)-समासः

न विद्यते धनं यस्यः तत्

अधनम्

नञ्-बहुव्रीहिः

न धनम्

अधनम्

नञ्-समासः

न विद्यते पुत्रः यस्य सः

अपुत्रः

नञ्-बहुव्रीहिः

न पुत्रः

अपुत्रः

नञ्-समासः

सह-पूर्वपद-बहुव्रीहि-समासः

लक्ष्मणेन सह वर्तते इति

सलक्ष्मणः/सहलक्ष्मणः

हरिणा सह वर्तते इति

सहरिः

सीतया सह वर्तते इति

ससीतः

मित्रैः सह वर्तते इति

समित्रा

पुत्रेण सह वर्तते इति

सपुत्रः

बहुव्रीहि-समासः - स्त्रीलिङ्गपदानि (आ)

पूर्वपदस्य - पुंलिङ्गवत् रूपम्
उत्तरपदस्य - ह्रस्वः

धृता माला येन सः

धृतमालः

सुन्दरी भार्या यस्य सः

सुन्दरभार्यः

तीक्ष्णा बुद्धिः यस्य सः

तीक्ष्णबुद्धिः

दत्ता धेनुः यस्मै सः

दत्तधेनुः

बहुव्रीहि-समासः - स्त्रीलिङ्गपदानि (ई/ऊ/ऋ)

पूर्वपदस्य - पुंलिङ्गवत् रूपम्
उत्तरपदस्य - क-प्रत्ययः

तीर्णा नदी येन सः

तीर्णनदीकः

बुद्धिमती पुत्री यस्य सः

बुद्धिमत्पुत्रीकः

कुशला माता यस्याः सा

कुशलमातृका

प्राप्ता वधूः येन सः

प्राप्तवधूकः

बहुव्रीहि-समास-अभ्यासः

दश आननानि यस्य सः	दशाननः	समानाधिकरण-बहुव्रीहिः
वीणा पाणौ यस्याः सा	वीणापाणिः	व्यधिकरण-बहुव्रीहिः
पाशः हस्ते यस्य सः	पाशहस्तः	व्यधिकरण-बहुव्रीहिः
पद्मं नाभौ यस्य सः	पद्मनाभः	व्यधिकरण-बहुव्रीहिः
पीतम् अम्बरं यस्य सः	पीताम्बरः	समानाधिकरण-बहुव्रीहिः
भार्यया सह वर्तते इति	सभार्यः	सह-पूर्वपद-बहुव्रीहिः